

Minister Edukacji i Nauki

Przemysław Czarnek

DSKKZ-WKPiE.4212.14.2023.AP
Warszawa, 09 marca 2023 r.

Sz. P.
Jan Gogolewski
Prezes Związku Rzemiosła Polskiego

ZWIĄZEK
RZEMIOSŁA POLSKIEGO

2023 -03- 15

Nr Dziennika 385
Wydział NO

Szanowny Panie Prezesie,

odpowiadając na pismo z 24 stycznia 2023 r., znak: NO-14/2023, w sprawie wzmocnienia instrumentów ekonomicznych zachęcających pracodawców do angażowania się w zadania związane z procesem kształcenia praktycznego uczniów, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Ad. 1

Jedynym z instrumentów finansowych skierowanych do pracodawcy zatrudniającego młodocianego pracownika jest dofinansowanie kosztów kształcenia wypłacane pracodawcy po zakończeniu określonej formy przygotowania zawodowego młodocianego pracownika oraz po spełnieniu warunków określonych w art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe¹. Dofinansowanie to wypłacane jest z funduszu celowego, jakim jest Fundusz Pracy, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw pracy.

Z inicjatywy MEiN w obecnie procedowanym przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej projekcie *ustawy o aktywności zawodowej* zaprojektowano przepisy dotyczące wysokości kwot dofinansowania kosztów kształcenia młodocianych pracowników, przy jednoczesnym uchyleniu obowiązujących przepisów prawa oświatowego w tym zakresie.

Przeniesienie przepisów dotyczących kwot dofinansowania kosztów kształcenia młodocianego pracownika *do ustawy o aktywności zawodowej* w mojej ocenie stanowić może pierwszy krok, który umożliwi Ministrowi Rodziny i Polityki Społecznej, jako dysponentowi Funduszu Pracy, podjęcie decyzji co do ewentualnych zmian kwot dofinansowania oraz sposobu ich waloryzacji.

W odniesieniu do propozycji zmiany warunku uzyskania przez pracodawcę dofinansowania kosztów kształcenia młodocianego pracownika, jakim jest „zdanie” przez ucznia egzaminu czeladniczego lub egzaminu zawodowego, na warunek „przystąpienia” do egzaminu, uprzejmie informuję, że mechanizm dofinansowania od początku jego wprowadzenia, tj. od 2004 r., związany jest z osiąganymi przez młodocianych efektami kształcenia w postaci uzyskania przez te osoby odpowiednich kwalifikacji, np. tytułu czeladnika w danym zawodzie. Tym samym w mojej ocenie nie ma podstawy do uniezależnienia wypłaty tego dofinansowania od zdanego egzaminu. Należy przy tym podkreślić, że podobne finansowanie „za efekt” jest obecnie stosowane w przypadku dotowania szkół niepublicznych. Niemniej jednak deklaruję, że MEiN rozważy możliwość wprowadzenia mechanizmu hybrydowego w zakresie dofinansowania pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników.

¹ Dz.U. z 2021 r. poz. 1082 z późn.zm.

Ad. 2

W odniesieniu do zmiany definicji rzemieślnika, czy też możliwości włączenia działalności handlowej do działalności gospodarczej prowadzonej przez rzemieślników, uprzejmie informuję, że resort edukacji nie jest właściwy do zajęcia stanowiska w tym zakresie.

Ad. 3

W zakresie utworzenia zespołu międzyresortowego do spraw przygotowania zawodowego młodocianych pracowników uprzejmie informuję, że ze względu na złożoność przepisów prawa pracy w korelacji z przepisami prawa oświatowego, praca takiego zespołu mogłaby przynieść wymierne efekty w postaci zidentyfikowania problemów występujących w procesie kształcenia młodocianego pracownika, a także wypracowania konkretnych rozwiązań prawnych niwelujących rozbieżności interpretacyjne, które występują w obecnym stanie prawnym.

W związku z powyższym deklaruję wystąpienie do Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z głosem poparcia dla propozycji powołania zespołu międzyresortowego, w pracach którego deklaruję aktywny udział przedstawiciela MEiN.

W świetle powyższego poruszona w Państwa piśmie kwestia związana z uwzględnieniem ewentualnego wydłużenia okresu kształcenia z 36 do 48 miesięcy, za który pracodawca mógłby uzyskać dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianego pracownika w przypadku braku promocji ucznia do klasy programowo wyższej, w mojej ocenie powinna zostać poddana szczegółowej analizie przez zaproponowany przez Państwa międzyresortowy zespół do spraw przygotowania zawodowego młodocianych pracowników.

Ad. 4

Odnosząc się do finansowania w ramach subwencji uczniów branżowych szkół I stopnia będących młodocianymi pracownikami, uprzejmie wyjaśniam, że zgodnie z ramowym planem nauczania dla branżowej szkoły I stopnia na kształcenie zawodowe praktyczne dyrektor szkoły musi zapewnić co najmniej 60% z ogólnej liczby godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe. To oznacza, że szkoła realizuje kształcenie zawodowe teoretyczne w wymiarze nie większym niż 40% godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe. Skalkulowanie wartości wagi dla uczniów branżowych szkół I stopnia, będących młodocianymi pracownikami realizującymi praktyczną naukę zawodu u pracodawcy jest związane z dużo niższymi kosztami kształcenia tej grupy uczniów. Koszt praktycznej nauki zawodu ponosi pracodawca, który może wnioskować o zwrot kosztów nauki ze środków państwowego funduszu celowego – Funduszu Pracy.

Ministerstwo Edukacji i Nauki monitoruje sytuację szkolnictwa zawodowego, również w kontekście nauki młodocianych pracowników i uwzględnia specyfikę ich kształcenia w podziale kwoty subwencji oświatowej. W roku 2019 wprowadzono wagę dla młodocianych pracowników objętych kształceniem zawodowym w oparciu o prognozowane zapotrzebowanie na pracowników w danym zawodzie na krajowym i wojewódzkim rynku pracy. W roku 2019 r. naliczono 2,4 mln zł dodatkowej subwencji, a w 2023 r. – 8,6 mln zł, czyli o 258% więcej.

W 2020 r. po raz pierwszy w algorytmie podziału subwencji oświatowej uwzględniono nową wagę na uczniów będących młodocianymi pracownikami objętych kształceniem zawodowym w zawodach szkolnictwa branżowego o szczególnym znaczeniu dla kultury i dziedzictwa narodowego. Z tego tytułu, w 2023 roku dla 228 uczniów naliczono 129 tys. zł wspomnianej subwencji.

W subwencji oświatowej w latach 2018-2023 Ministerstwo Edukacji i Nauki odnotowało wzrost liczby uczniów realizujących praktyczną naukę zawodu u pracodawców.

W roku 2018 do wagi dla młodocianych pracowników zakwalifikowało się niespełna 97 tys. uczniów, w roku 2023 było to już ponad 116 tys. uczniów (wzrost o 20%). Jednocześnie we wspomnianym okresie zanotowano wzrost kwot części oświatowej subwencji ogólnej dedykowanej ww. uczniom o ponad 53% (2018 r. - 42,6 mln zł, 2023 r. - 65,7 mln zł). Powyższe dane potwierdzają, że ta forma kształcenia jest bardzo atrakcyjna zarówno dla uczniów, jak i pracodawców partycypujących w edukacji młodocianych pracowników.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Edukacji i Nauki

Marzena Machątek
Sekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/

Potwierdzam zgodność kopii z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	2229614.8169311.7010346
Nazwa dokumentu	odpowiedź na pismo.docx
Tytuł dokumentu	odpowiedź na pismo
Sygnatura dokumentu	DSKKZ-WKPiE.4212.14.2023
Skrót dokumentu	CA371CBB10BBA14003F103FEA57EC5610E28DA A5
Wersja dokumentu	1.12
Data podpisu	09.03.2023
Podpisane przez	Marzena Anna Machałek Sekretarz Stanu
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego
	EZD 3.112.1.1.
Data wydruku:	09.03.2023 15:26:58
Autor wydruku:	Paprocki Adam

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

NO- 14/2023

Warszawa 24 stycznia 2023 r.

ZWIĄZEK
RZEMIOSŁA POLSKIEGO

2023 -02- 2 5

POTWIERDZENIE
WYSYŁKI POCZTY

Pan
Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki

W imieniu środowiska rzemieślników zaangażowanych w dualne kształcenie zawodowe w rzemiośle bardzo dziękuję za przyjęcie w dniu 18 stycznia br. delegacji Związku Rzemiosła Polskiego i odbycie rozmowy, która pozwoliła przedstawić Panu Ministrowi kilka kwestii związanych z przygotowaniem zawodowym w rzemiośle, wymagających interwencji prawnej.

W ocenie Związku Rzemiosła Polskiego i sieci organizacji rzemiosła problemy, z jakimi borykają się rzemieślnicy szkolący uczniów w ścieżce dualnego kształcenia zawodowego oraz cechy i izby rzemieślnicze, które utworzyły i prowadzą szkoły i sprawują nadzór nad przebiegiem przygotowania zawodowego – narastają, co przyczynia się do wzrostu intensywności negatywnego zjawiska, jakim jest kurczenie się bazy szkolenia praktycznego u pracodawców. Wskazuje na to co rok zmniejszająca się liczba zakładów rzemieślniczych szkolących uczniów; w 2020r. było ich 23 815, a na koniec 2021 r. już niewiele ponad 23 tysiące – ubyło ponad 800 zakładów szkolących uczniów. Maleje także liczba uczniów młodocianych zatrudnionych w zakładach rzemieślniczych w celu nauki zawodu w rzemiośle: w 2020 r. było ich 77 514 w na koniec 2021 r. już 75 789.

Dla powstrzymania tego niekorzystnego dla gospodarki i społeczeństwa procesu niezbędne są modyfikacje niektórych przepisów prawa jak również wzmocnienie instrumentów ekonomicznych, które pobudzają i zachęcają pracodawców do angażowania się w dodatkowe zadania - wynikające z udziału w procesie kształcenia praktycznego.

1. Dofinansowania kosztów wyszkolenia ucznia

Instrumentem ekonomicznym zachęcającym pracodawców do kształcenia uczniów jest **dofinansowanie kosztów kształcenia ucznia**, wynikające z przepisów Ustawy prawo oświatowe, art. 122, zgodnie z którym pracodawcom, którzy zawarli z młodocianymi pracownikami umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego, przysługuje dofinansowanie kosztów kształcenia, o ile zostaną spełnione określone warunki.

Ta forma wsparcia pracodawców szkolących uczniów zastąpiła funkcjonującą do 2004 r. ulgę za wyszkolenie ucznia. W ustawie dotyczącej przedmiotowego dofinansowania ustalone zostały w 2004 r. kwoty dofinansowania kosztów wyszkolenia ucznia oraz wskaźnik corocznej ich waloryzacji, który w rzeczywistości okazał się nierealnym,

bowiem od ponad 20 lat kwoty dofinansowania nie uległy podwyższeniu. Waloryzacja kwot dofinansowania wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, może być dokonana wtedy kiedy wskaźnik w roku kalendarzowym poprzedzającym rok, w którym następuje wypłata dofinansowania, wynosi co najmniej 105%.

W 2021 r. zgodnie z Komunikatem Prezesa GUS z dnia 14 stycznia 2022 r. w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych przyjętych ogółem w 2021 r., wskaźnik ten w stosunku do 2020 r. wyniósł **105,1, a więc po raz pierwszy w historii od ponad 20 lat nastąpiła sytuacja pozwalająca na waloryzację i nieznaczne podwyższenie kwot dofinansowania kosztów kształcenia.**

Istotny jest także fakt, że dofinansowanie kosztów kształcenia pochodzi ze środków publicznych planowanych w ramach celowego Funduszu Pracy, który tworzą pracodawcy, nie jest to wydatek z części budżetu, którego dysponentem jest resort edukacji.

Konsekwentnie zgłaszany od lat przez organizacje rzemieślnicze wniosek o dokonanie zmian w **art. 122 Ustawy Prawo oświatowe**, jak dotąd nie został uwzględniony, pomimo że są one konieczne: :

- **urealnienie wskaźnika przyjętego do waloryzacji kwoty dofinansowania kosztów wyszkolenia ucznia (Ustawa prawo oświatowe - art. 122) poprzez usunięcie przyjętego progu 105%.** W 2018 r. wprowadzono zmiany polegające na tym, iż określona w ustawie kwota przedmiotowego dofinansowania może (w określonych przypadkach) być podwyższana do 10 tys., jednakże nie dokonano weryfikacji przepisu w części dotyczącej przeliczenia-urealniania określonej w ustawie kwoty dofinansowania,
- **zamiana warunku „zdania” przez ucznia egzaminu czeladniczego lub zawodowego na warunek „przystąpienia” do egzaminu, analogicznie jak ma to miejsce w odniesieniu do uczniów ostatnich klas branżowych szkół I stopnia.** Zgodnie z **art. 44q ustawy o systemie oświaty** (Dz. U. z 2021 r. poz. 1951 ze zm.) – w 2022 r. po raz wprowadzono dwa warunki ukończenia m.in. branżowej szkoły I stopnia. Pierwszy to uzyskanie przez ucznia pozytywnych końcowych ocen klasyfikacyjnych ze wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych drugi to **przystąpienie do egzaminu czeladniczego**, jeśli uczeń jest pracownikiem młodocianym zatrudnionym w celu przygotowania zawodowego u pracodawcy rzemieślnika. W przypadku nie przystąpienia do egzaminu uczeń szkoły branżowej I stopnia powtarza ostatnią klasę. Jeśli uczeń nie zda egzaminu pracodawca traci prawo do uzyskania kosztów dofinansowania, co zniechęca pracodawców do przyjmowania kolejnych uczniów, bowiem nie zdanie egzaminu nie następuje z winy pracodawcy.
- uwzględnienie możliwości uzyskania dofinansowania kosztów kształcenia za pracowników młodocianych, którzy z powodu nieotrzymania w szkole promocji do klasy programowo wyższej powtarzają dany rok nauki, co automatycznie wydłuża okres nauki zawodu u pracodawcy z 36 do 48 miesięcy [w kontekście art.44q].

2. Szkołacy rzemieślnicy - definicja rzemieślnika

W przepisach związanych z zatrudnianiem młodocianych pracowników w celu
str. 2

przygotowania zawodowego w rzemiośle występuje określenie pracodawca rzemieślnik, którego definicja zawarta jest w ustawie o rzemiośle. Definicja ta uwzględnia tylko niektóre formy prawne prowadzenia działalności gospodarczej wraz z wymogiem posiadania kwalifikacji zawodowych, charakterystycznych dla rzemiosła. Sprawdziła się ona w przeszłości, jednak przestała odpowiadać dzisiejszym warunkom gospodarczym i potrzebom społecznym. Definicje „rzemiosła” i „rzemieślnika” zostały wprowadzone z dniem 01.01.2020 r i pewnym stopniu dostosowane do obowiązujących realiów rynkowych poprzez umożliwienie uzyskania statusu rzemieślnika niektórym spółkom prawa handlowego, jednakże z perspektywy dwóch lat stosowania znowelizowanych przepisów - praktyka pokazała, że przyjęte w ustawie rozwiązania są w tym zakresie dalece niewystarczające.

Dynamika zmian i przekształceń form prowadzenia działalności gospodarczej przez mikro, małych i średnich przedsiębiorców pokazuje, iż konieczna jest dalsza nowelizacja przepisów w zakresie definicji rzemiosła i rzemieślnika, m. in. poprzez **zastosowanie bardziej uniwersalnych kryteriów zaliczania określonych podmiotów do rzemiosła**. Problem ten dotyczy przede wszystkim spółek z ograniczoną odpowiedzialnością jako coraz powszechniejszej formy prowadzenia działalności gospodarczej. Aktualnie obowiązujące ograniczenia możliwości zaliczania do rzemiosła jedynie jednoosobowych spółek z o.o. do tego powstałych wyłącznie w wyniku przekształcenia z jednoosobowej działalności gospodarczej - w praktyce oznaczają, że za rzemieślników może zostać uznana znikoma część tego typu spółek, pomimo tego, że wiele spółek handlowych prowadzi działalność w przedmiocie tradycyjnie zaliczanym do rzemiosła. Co więcej, wiele tego typu spółek powstało w efekcie decyzji rzemieślników prowadzących przez lata jednoosobową działalność gospodarczą o zmianie tej formy prowadzenia działalności i utworzeniu spółki z o.o. - jednak bez zachowania skomplikowanej i kosztownej formy „przekształcenia”. Tego typu nie do końca „świadome” co do skutków decyzje rzemieślników, spowodowały utratę „statusu” rzemieślnika przez setki przedsiębiorców w skali całego kraju.

Środowisko rzemieślników i w jego imieniu Związek Rzemiosła Polskiego zabiega o zmianę definicji ustawowej „rzemiosła” i „rzemieślnika” poprzez odejście od wybranych form prawnych prowadzenia działalności gospodarczej i wprowadzenie możliwości przekształcania firmy rzemieślnika na inną formę prawną, bez ryzyka utraty statusu rzemieślnika. Zmiana ma istotne znaczenie w kontekście kształcenia dualnego w rzemiośle, bowiem rzemiosło nie będzie traciło zakładów rzemieślniczych tworzących warunki do kształcenia praktycznego, a tym samym zabezpieczenia wykwalifikowanych kadr w istotnych dla rzemiosła i gospodarki zawodach.

Nowa definicja rzemieślnika powinna obejmować także fundację rodzinną. Znajdujący się obecnie na etapie prac senackich projekt ustawy o fundacji rodzinnej reguluje kwestie organizacji i funkcjonowania fundacji rodzinnej, w tym prawa i obowiązki fundatora i beneficjenta. Celem regulacji jest więc kompleksowe wzmocnienie narzędzi prawnych do przeprowadzenia procesów sukcesyjnych poprzez dodanie do systemu prawa instytucji służącej do gromadzenia majątku rodzinnego, co pozwoli na zatrzymanie kapitału w kraju na wiele pokoleń oraz zwiększy potencjał inwestycji

krajowych. Fundacja rodzinna ma minimalizować ryzyko nieudanej sukcesji i gwarantować kontynuację działalności biznesowej. Kluczowe jest zapewnienie ciągłości przedsiębiorstwa prywatnego, w szczególności dla celów zabezpieczenia rodziny. Zaplanowane rozwiązanie jest ważne dla rzemieślników i przyszłości firm rzemieślniczych - dlatego stoimy na stanowisku, iż do ustawy o rzemiośle powinny zostać wprowadzone zapisy mówiące o tym, że rzemieślnikiem może być również fundacja rodzinna, jeżeli przynajmniej jednym z fundatorów jest osoba fizyczna posiadająca status rzemieślnika w dniu wpisania fundacji rodzinnej do rejestru fundacji rodzinnych i która wykonuje działalność gospodarczą. W ten sposób, bez ryzyka utraty statusu rzemieślnika nowy twór prawny będzie mógł kontynuować działalność gospodarczą związaną z kształceniem zawodowym w rzemiośle.

Uzasadniony jest wniosek o włączenie działalności handlowej do działalności gospodarczej prowadzonej przez rzemieślników. Obecnie, bardzo często działalność ta towarzyszy działalności rzemieślników. W obecnych realiach gospodarczych i rynkowych firmy rzemieślnicze dla zapewnienia sobie lepszej pozycji na rynku, poprawy wyników ekonomicznych prowadzonej działalności gospodarczej jak również uniezależnienia się od praktyk dużych sieci handlowych, niejako zmuszone są do organizacji i prowadzenia sprzedaży wytwarzanych wyrobów. Tworzenie punktów sprzedaży czy wręcz sieci sklepów sprzedaży takich wyrobów stało się popularnym rozwiązaniem w zakresie poszukiwania przez rzemieślników form zbytu oraz pozyskiwania klientów. W ten sposób działalność handlowa rzemieślników stała się immanentnym elementem prowadzonej działalności rzemieślniczej, co powoduje, że wyłączenie tego rodzaju działalności z rzemiosła nie znajduje już uzasadnienia. Obecne realia konkurencji wśród przedsiębiorców wymagają nie tylko stosowania różnych form prawnych prowadzenia działalności gospodarczej, ale także zachodzi potrzeba łączenia jej z działalnością stricte handlową. Zmiany w ustawie o rzemiośle mają być odpowiedzią na wynikające z nowej rzeczywistości gospodarczej i społecznej potrzeby rzemiosła, do czego niezbędnym jest uznanie, iż domeną rzemiosła jest nie tylko wytwarzanie produktów i świadczenie usług, ale także ich skuteczna sprzedaż.

Szanowny Panie Ministrze,

przedstawiając tę kwestię, mamy świadomość, że leży ona w zakresie innego resortu, jednakże liczymy na Pańskie poparcie na etapie konsultacji i prac legislacyjnych wskazanych postulatów.

3. Potrzeba utworzenia zespołu ds. przygotowania zawodowego

Dotychczasowe doświadczenia oraz wnioski zgłaszane na różnych spotkaniach regionalnych, organizowanych przez izby rzemieślnicze, cechy i Związek Rzemiosła Polskiego z udziałem przedstawicieli szkół, instytucji rynku pracy, rzemieślników oraz rodziców, ujawniły i potwierdziły złożoność regulacji prawnych, związanych z organizacją dualnego kształcenia zawodowego, w którym przygotowanie zawodowe w formie nauki zawodu, realizowane jest na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego.

W kontekście prawnym przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników będących uczniami szkół branżowych I stopnia, ujęte jest w ustawie Kodeks pracy, Dział IX. „Zatrudnianie młodocianych” (Dz.U. z 2020 r. poz. -1320 ze zm.). Określono tam podstawowe prawa i obowiązki zarówno pracodawców, jak też pracowników młodocianych, którzy zostali zatrudnieni w celu nauki zawodu. Szczegółowe kwestie związane z organizacją nauki zawodu młodocianego pracownika reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz. U. z 2018 r. poz. 2010 ze zm.). Zgodnie z powyższymi regulacjami pracownik młodociany podlega tzw. szczególnej ochronie prawnej, a na pracodawcy zatrudniającym takiego pracownika ciąży szereg zobowiązań, w tym wynikających także z innych przepisów prawa, na przykład z obszaru zabezpieczenia społecznego oraz BHP.

Program nauki z zakresu przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych młodociani pracownicy realizują w szkołach branżowych I stopnia. Charakterystyczne dla pracownika młodocianego uczącego się w takiej szkole (w ramach obowiązkowego doksztalcania teoretycznego) jest to, że posiada on podwójny status prawny:

- pracownika młodocianego, wobec którego stosowane są przepisy prawa pracy
- ucznia, wobec którego stosowane są przepisy wynikające z ustaw oświatowych.

Ta złożoność regulacji prawnych, w praktyce jest źródłem rozbieżności interpretacyjnych i trudności w stosowaniu, jak również - co niestety się zdarza - braków w znajomości przepisów po stronie pracowników instytucji rynku pracy oraz placówek edukacyjnych.

Dlatego poddajemy pod rozagę propozycję utworzenia międzyresortowego zespołu, który zająłby się tym problemem i innymi wyzwaniem wynikającymi z organizacji i realizacji przygotowania zawodowego.

4. Finansowanie nauki uczniów w klasach wielozawodowych branżowych szkół I stopnia, będących młodocianymi pracownikami

Na podstawie upoważnienia zawartego w art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego Minister Edukacji i Nauki co roku podejmuje rozporządzenie w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego.

W sieci organizacji rzemiosła utworzono ponad 40 szkół, które w zdecydowanej wielkości organizują naukę w klasach wielozawodowych i którzy naukę praktyczną mają zorganizowaną u pracodawcy na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego. Dlatego zgłaszamy wniosek o weryfikację sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w **związku z rażącym zaniżeniem wagi do ustalania wielkości subwencji za uczniów-młodocianych pracowników w klasach wielozawodowych branżowych szkół I stopnia.**

Zastosowanie dwóch różnych wag (dla uczniów szkół realizujących zajęcia praktyczne w warsztatach szkolnych i uczniów szkół realizujących zajęcia praktyczne u pracodawcy na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego) miało miejsce po raz

pierwszy w 2016 r. i już wówczas nastąpiła fala krytyki dla takiego rozwiązania, bowiem oceniono je jako osłabiające jakość dualnego kształcenia zawodowego.

Zmiany w ustawach oświatowych, dotyczących finansowania edukacji wprowadziły pewne nowe mechanizmy zwiększania subwencji dla szkół, w określonych sytuacjach, jednak problem ucznia młodocianego pracownika, który realizuje kształcenia zawodowe w dualnej ścieżce edukacji u pracodawcy całkowicie został pominięty.

Należy podkreślić, że **klasy wielozawodowe** mają bardzo istotne znaczenie dla kształcenia zawodowego w układzie regionalnym, gdzie nie występują potrzeby aby kształcić całe klasy w jednym zawodzie, ponieważ lokalny rynek pracy potrzebuje fachowców w różnych zawodach. Dlatego formuła, w której dla uczniów szkoły branżowej I stopnia, po kilku w jednym zawodzie, tworzone są klasy tzw. oddziały wielozawodowe sprawdza się i pozwala na elastyczne dopasowywanie się do potrzeb lokalnego rynku pracy. Uczniowie ci w szkole realizują na ogół naukę z przedmiotów ogólnych, a z części teorii zawodowej są kierowani na doksztalcanie teoretyczne. Oczywiście to pociąga za sobą konieczność realizacji przedmiotów zawodowych w szkole lub poza szkołą w CKU, co rodzi dodatkowe koszty dla szkoły (w CKU koszty: nauki, transportu i wyżywienia poza miejscem zamieszkania; w macierzystej szkole wynagrodzenie nauczyciela przedmiotów zawodowych dla kilku uczniów z oddziału wielozawodowego).

W rozporządzeniu dot. subwencji w 2022 r. utrzymano dotychczasowe wagi do przeliczania subwencji oświatowej odnoszące się do uczniów branżowych szkół I stopnia, nie będących młodocianymi pracownikami na poziomach:

- $P_{14} = 0,400$
- $P_{15} = 0,350$
- $P_{16} = 0,290$
- $P_{17} = 0,230$.

Utrzymano rażąco **obniżoną wagę przeliczenia subwencji oświatowej za uczniów będących pracownikami młodocianymi na poziomie 0,080, co ewidentnie pogłębia narastające zjawisko niechęci szkół publicznych i niepublicznych do przyjmowania uczniów z umowami o pracę w celu przygotowania zawodowego, ze względu na obniżony wymiar subwencji w przypadku takich uczniów. Nie jest odosobnionym poglądem, że koszty nauki w branżowej szkole I stopnia są bardzo wysokie. Kształcenie zawodowe kosztuje więcej niż ogólnokształcące, a wprowadzanie nadmiernych oszczędności powoduje dużo większe straty w efektach nauczania w porównaniu z nauczaniem wiedzy teoretycznej. Nie można zgodzić się z dotychczasową opinią Ministerstwa, że wyodrębnienie innej wagi o odpowiednio niższej wartości dla uczniów będących młodocianymi pracownikami, realizującymi praktyczną naukę zawodu u pracodawcy, jest związane z dużo niższymi kosztami kształcenia tej grupy uczniów. Według opiniodawców koszt praktycznej nauki zawodu ponosi pracodawca, który może uzyskać zwrot części poniesionych kosztów w postaci dofinansowania kosztów kształcenia pod warunkiem zdania przez ucznia egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.**

Można mieć wrażenie, że nie jest brane pod uwagę współistnienie kształcenia praktycznego i teoretycznego. Kształcenie praktyczne bez wspomaganie poprzez kształcenie teoretyczne nie jest możliwe. Stanowią one nierozzerwalną całość, są przez

siebie uzupełniane. W związku z tym, wiele zajęć w ramach kształcenia zawodowego teoretycznego musi odbywać się również w profesjonalnie wyposażonych szkolnych pracowniach. Szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, mając obowiązek zapewnienia uczniom tego typu zajęć, ponoszą dodatkowe koszty na utworzenie pracowni, wyposażenie ich w odpowiednie maszyny, urządzenia, akcesoria, materiały oraz ich utrzymanie.

Szkoła prowadząca kształcenie zawodowe musi pozyskać nauczycieli, którzy będą w stanie prowadzić lekcje w nowocześnie wyposażonych pracowniach, czyli zaspokoić popyt na wysoko wykwalifikowaną kadrę, spełniając przy tym warunek dostosowania systemu kształcenia zawodowego do potrzeb nowoczesnej gospodarki. Brak możliwości zaspokojenia rosnących potrzeb finansowych nauczycieli, w tym poszukiwanych i wykwalifikowanych nauczycieli zawodu, może skutkować likwidacją szkół niepublicznych. Dlatego wnosimy o wprowadzenie zmiany uwzględniającej potrzebę podniesienia wynagrodzeń nauczycieli również w szkołach niepublicznych, gdyż brak tych środków może zagrozić istnieniu wielu szkół niepublicznych prowadzonych przez organizacje pozarządowe. A tego nie da się zrealizować bez większej dotacji, uzyskanej dzięki zwiększeniu odpowiednio wagi dla uczniów-młodocianych pracowników.

Zwracamy się do Pana Ministra o rozważenie przedstawionego problemu i propozycji podwyższenia **wagi przeliczenia subwencji oświatowej za uczniów będących pracowników młodocianych do poziomu co najmniej 0,20.**

Jako pracodawcy rzemieślnicy wraz z siecią naszych organizacji chcemy utrzymywać i rozwijać różne formy współpracy ze szkołami i w ten sposób mieć wpływ na kształtowanie wykwalifikowanych kadr – fachowców dla naszych zakładów i młodych rzemieślników naszych następców. Następcy to nie tylko kolejne zakłady rzemieślnicze, ale także to, co jest niezmierną wartością rzemieślników - ich wiedza i umiejętności - często unikatowe, które same w sobie stanowią wartość kultury niematerialnej.

Przedstawiając powyższe kwestie liczymy na poparcie Pana Ministra i decyzje, które pozwolą zrealizować przedstawione wnioski.

PREZES
Związku Rzemiosła Polskiego
Jan Gogolewski
Jan Gogolewski